

Jan Hudec – slavný molenburský rodák

Jan Hudec se narodil 6. října 1856 v Molenburku na statku č. 1 „U Hadamů“ jako prvorozený syn ze šesti dětí v rodině Karla a Františky Hudcových. V letošním roce uplyne 155 let od jeho narození. Připomeňme si tedy stručně jeho životopis a záslušnou činnost.

Obecnou školu Jan navštěvoval v letech 1862–1868 doma v Molenburku. Gymnaziální studium začal v Brně a ukončil maturitou na gymnáziu v Německém (Havlíčkově) Brodě, kam v septimě přestoupil. Po skončených gymnaziálních studiích, na podzim roku 1879, začal studovat na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě, kde se věnoval studiu filologie, zejména slovanské a historii. Svoje studentská léta prožíval ve znamení velkých národních dějů a euforie slovanského národního obrození v druhé polovině 19. století po „bachovském absolutismu“.

Dovolte malý exkurs a pár stručných poznámek ke druhé polovině 19. století a politické situaci v Rakousku:

Po celá 50. léta 19. století vládl v Rakousku „Bachův absolutismus“. Ministr vnitra, Alexandr Bach, byl hned po císaři nejmocnějším mužem ve státě. Svou moc opíral o policii, armádu, úředníky a donašeče. Typickým znakem jeho doby (vlády) byla ostrá cenzura (i soukromé korespondence), policejní špehování, pronásledování apod. Za jeho vlády došlo k politickému úpadku, který těžce dolehl na společenský, politický a kulturní život Čechů. U nás se nejvíce proslavil sloganem: „dávej si bacha“! Přesto však existovaly skupiny, které soustavně a odvážně upozorňovaly na požadavky českého národa – literáti – almanach Máj.

Na sklonku padesátých let se objevuje zjevná nespokojenost a touha po změně režimu a po liberalizaci rakouské společnosti. Liberální směry dosáhly toho, že císař František Josef I. (vládl 1848 – 1916) si uvědomil zaostalost své absolutistické vlády a slíbil vydání nové ústavy. Dne 20. října 1860 je vydán Císařský manifest tzv. ŘÍJNOVÝ DIPLOM, což byl počátek ústavně právních změn. Bachův absolutismus byl sesazen a tím došlo k rozkvetu a oživení v celé říši. Počátek 60. let přináší radostné naděje u všech rakouských Slovanů. Celý český národ se měl čile k novému životu a v duchu skvělé obrozenecké tradice pokračoval ve své práci. Došlo k výraznému oživení společenského a kulturního života a velké aktivity v oblasti spolkové činnosti: Je založen Sokol, spolek Hlahol, Umělecká beseda aj. V r. 1862 je otevřeno Prozatímní divadlo Hálkovou hrou Král Vukašín. V letech 1859 – 1874 vychází Riegrův Naučný slovník apod. Proti starším směrům ve všech odvětvích se bouřlivě hlásily směry nové; proti notě světoobčanské důrazně se uplatňovala nota domácí, národní, česká. Národ rychle se zbavoval umělého náteru německého. Národ volal po svém školství a pokud se nedovolal, zakládaly se školské Matice (nadace), aby svépomocně si potřebné školy vybudoval sám. Za prozíravého vedení svých vůdců dobyl některých významných pozic, mezi nimi i vlastní univerzitu.

To všechno mladý Jan Hudec nadšeně jako vysokoškolský student prožíval. Jako Moravan, odchován národními zásadami Františka Bartoše, přinesl si do Prahy hluboký zájem slovanský a hrdě se hlásil k mladé národní družině moravské, která r. 1876 vydává v Praze vlastní almanach „**Zoru**“. V jeho 2. ročníku se poprvé Hudec, ještě jako oktáván německobrodského gymnázia, představil svými verši, jimiž na sebe upoutal pozornost snahou o svorný postup omladiny moravské s omladinou českou. V poměrně krátké době, ještě v r. 1879, Jan Hudec s přáteli V. A. Jungem a J. Kosinou vydává a rediguje „**Almanach české omladiny**“, věnovaný Adolfu Hejdukovi, vyznačující se ryze národním a slovanským duchem, jež dal zásadní směr celé tehdejší omladinské české poezii. Hudec chodil na slovanské besedy s Janem Herbenem, Rudolfem Pokorným, Františkem Táborským a Josefem Holečkem, který jim dával pevný podklad svými bohatými zkušenostmi. Z Písku za nimi občas dojížděl i Adolf Heyduk. Z těchto besed vzešlo mnoho počínů ve prospěch slovanské myšlenky těch dob, snad i podnět k založení studentského spolku „**Slavie**“ v r. 1880. Na besedách se také živě rokovalo o vídeňském „**Slovanském almanachu**“, do jehož dvou svazků v letech 1879–1880 poslal i Hudec své původní příspěvky. Ale to byly snad jeho poslední původní verše, jež napsal. Do literatury vstoupil koncem 70. let 19. století lyrickými verši; psal však i drobnější prózy. Na Hudcovu vyhraněnou slovanskou orientaci měly vliv již zmíněné přátelské styky s Josefem Holečkem, který nejvíce ovlivnil Hudcovo rozhodnutí věnovat se hlavně překladům z jihoslovanské literatury a prohlubovat tak kulturní a osvětovou

činností vzájemné vztahy. Původní tvorby však brzy zanechal a věnoval se překladatelství, kulturní esejistice a publicistice. Slovanský zájem ho odváděl docela jinam. Ve „Slavii“ se seznamoval s příslušníky všech slovanských větví a dychtivě naslouchal jejich jazyku a hovoru. V prvním nadšení pro slovanský jih měl sto chutí odjet na Balkán a vstoupit jako učitel na některou bulharskou střední školu ve výchovně Rumelii. (Viz. pozn.) Dokonce již vykonal narychlo potřebné zkoušky a chtěl odjet. Jen naléhavé prosby stárnoucí a starostlivé matky ho od tohoto záměru odvrátily. Zanechal dokonce studia profesury a přijal místo úředníka na děkanátě filozofické fakulty nově utvořené české univerzity, kde pak ve funkci ředitele působil až do svého penzionování v roce 1925.

Ve volných chvílích Hudec pilně studoval a soustavně se seznamoval se slovanskými jazyky a slovanskými literaturami. Živě ho zaujal kulturní život jednotlivých Slovanů. Obíral se otázkou, zda se Slované mohou svou kulturou rovnat národům jiným. Chtěl svým krajanům dát doklady o velikosti slovanské kulturní síly. Brzy přinášel doklady svého studia na jednotlivých přednáškách ve Slavii a Umělecké Besedě. Upozorňoval tak na nejlepší zjevy slovanských spisovatelů s ukázkami jejich literárních prací. Tak našel Jan Hudec své životní určení a zůstal mu věrný po celý život.

Zpočátku překládal téměř ze všech slovanských jazyků, postupně se soustřeďoval k literární tvorbě jihoslovanské. Jádro Hudcovy překladatelské práce tvoří klasická díla jihoslovanských literatur: Největší význam mají jeho překlady Vojnovičových dramát, z nichž některá měla velký úspěch v Národním divadle v režii Kvapilově. Jeho překlad „Smrti matky Jugovičů“ je v interpretaci Růženy Naskové vzácným uměleckým zážitkem. Známé jsou překlady Njegošova „Horského věnce“ (1896), povídky a romány Leskovara, Kumičiče, Šenoi, Lazareviče, Cankara. V souvislosti s překládáním Vojnovičovy „Dubrovnické trilogie“ (1910) vznikla i pozoruhodná práce o kulturním vývoji Dubrovníka, dodnes jediný příspěvek toho druhu v naší odborné literatuře.

Dílu Vojnovičovu zůstal Hudec věrný do konce života a úsilí o jeho zdomácnění v české literatuře završil vydáním dramatické pentalogie „Matky“. V souvislosti s překlady vznikaly většinou i Hudcovy příspěvky k poznání jihoslovanských literatur. Zásadní význam měly vedle studií a esejů věnovaných Vojnovičovi zejména práce o životě a díle B. Radičeviče, F. Prešerena a I. Cankara.

Jan Hudec napsal řadu příspěvků do nejrůznějších časopisů, almanachů, sborníků a novin. Své příspěvky zveřejňoval v časopisech: Květy, Koleda, Obzor, Osvěta, Ruch pod nejrůznějšími pseudonymy a šiframi např.: Tom. Hanuš, Hc, J.H., J.Hc., J.H-c. Publikoval v Almanachu české omladiny, almanachu Zora, almanachu Slavia. V novinách: Lidové noviny, Moravská orlice, Národní listy, aj. Knižně vyšly jeho překlady např. S. Grudziňski: Povídky ukrajinské (1881). Počtem přeložených a vydaných nebo scénicky provedených titulů je Jan Hudec dodnes nejplodnějším českým překladatelem z jihoslovanské literatury.

Dnes se v odborné literatuře o Janu Hudcovi píše jako o českém spisovateli, básníku a prozaikovi, především však jako o kulturním publicistovi a propagátoru československo-jihoslovanské vzájemnosti, překladateli z jihoslovanských literatur, zejména srbochorvatské, srbské, slovinské a bulharské. Na počtu k Hudcovým sedmdesátinám v roce 1926, byla o jeho životě a široce zaměřené literární práci publikována v časopisech řada článků a studií. Perfektní přehled jeho širokého literárního záběru zpracoval profesor Josef Páta v r. 1931 ve své studii: „Jan Hudec; k pětasedmdesátinám českého spisovatele a překladatele“. Pro poznání jihoslovanských literatur neučinil nikdo více než Hudec. Do jeho pražského vinohradského bytu, kde trpělivě snášel již léta svou vleklou chorobu, která mu bránila ve vycházkách, často přišli jihoslovanští návštěvníci Prahy a studenti pro radu a pomoc. Všem vždy ochotně vyhověl.

V posledních letech svého plodného života se zabýval též slovanskými pohádkami a pověstmi. Jako poslední své dílo uspořádal a vydal v r. 1940, v době hlubokého německého fašistického útlaku všech slovanských národů **„Slovanské národní pohádky a pověsti“**. Jde o soubor šedesáti dvou pohádek a pověstí všech slovanských národů. Předmluvu ke knize

napsal znalec slovanské kultury prof. Josef Páta. Ilustrační obrázky k některým textům nakresli Jiří Trnka.

Poznámka k textu:

Východní Rumelie - Jihobulharské území s hlavním městem Plovdivem, svěřené rozhodnutím berlínského kongresu roku 1878 jako autonomní územní jednotka do správy turecké říše. Tímto krokem se snažily západní velmoci zabránit obnovení silného bulharského státu a omezit na Balkáně vliv Ruska, jehož vojska v letech 1877–1878 celé Bulharsko osvobodila. Po úspěšném povstání v září 1885 byla Východní Rumelie připojena k bulharskému knížectví a vytvořen fakticky jednotný bulharský stát, formální nadvláda tureckého sultána nad územím Východní Rumelie však trvala až do roku 1908.

Použitá literatura...

Lexikon české literatury (osobnosti, instituce), ČSAV, ústav pro českou a světovou literaturu,

Josef Páta: Jan Hudec, k pětasedmdesátinám českého spisovatele a překladatele.

Vzpomínkové články k úmrtí J. Hudce zveřejněné v novinách z r. 1940 – Národní politika, České slovo, Národní listy, Národ, Venkov, Zítřek.

*

Jan Hudec se rád vracel do Molenburku, kde doma, na rodném statku „U Hadamů“ – v „chaloupce“, prožíval se svojí rodinou téměř každé letní prázdniny. Za Hudcem pak dojížděla z Brna řada jeho přátel a známých osobností kulturního a společenského života, např. Elgart Sokol, spisovatel, František Mareš, ředitel Vesny a scházela se s ním celá široce rozvětvená Hudcova rodina. Velmi často jej navštěvoval jeho nejmladší bratr František, farář v Brně-Zábřdovicích. Po mnoho let zajížděl z Brna do Molenburku trávit prázdniny též jeho zeť, hudební skladatel Jan Kunc, ředitel brněnské konservatoře a sběratel lidových písní, který Molenburk proslavil sbírkou lidových písní: „Molimburský pěsničky“. Do Molenburku zavítal i jeho přítel básník Antonín Sova, který v básni „Léto v Molenburku“ oslavil pevná rodinná pouta rozvátého rodu sjíždějícího se za Hudcem do rodné vsi.

Léto v Molenburku

To nejkrásnějšího léta pozvání jest,
kdy k oddechu sjede se z dalekých měst
rozvátý rod a v rodné vsi dědů, jež jediná,
se posadí do trávy sadu ta shledaná rodina.
I zdá se, že život patriarchální tu zkvétá,
v tom domku, v tom sadě na slunci plného léta,
kdy sejdou se všichni muži i ženy z rodu
a děti křepčí kolem nich za hudby doprovodu
tu v oddechu,
když všichni se sejdou jedinou pod střechu,
se přátelství, láska zpevní a obnoví;
tu muži si dopřádají svých prací osnovy,

a ženy jsou líbeznější a předstihují se hrou
 svých půvabných pozorností,
 a rodinné štěstí jim stoupá ve zraky,
 když na bílý ubrus mezi ovoce strou
 svých pokrmů malé zázraky.
 Zde nabudou všichni zas
 té síly z kraje, kde dozrává obilný klas,
 zde ovoce rumění, zahrady voní.
 Zde pomalu úroda duši jim plní,
 je přetěžká, sladká, až únavou trochu je skloní,
 neb osudy všech se jako ta obilná pole zvlní.
 Zde všichni jsou zase žár,
 jsou klid, jsou výdechy hnědé země,
 jsou ticho jedlí, jež hřejí němě,
 jsou pasek vůně,
 jsou potoka kypivý var,
 i pod nebem jásot skřivání,
 i v hlubinách bublavé tůně,
 jsou svěžest ranních trav,
 i zvonkem jsou večerních klekání,
 když vrací se do stájí brav.
 V nich křísí ctnosti ten starý dům,
 všech mrtvých, již dřímají na hřbitově,
 ti v jedno slučují opět rod
 až od děda k drobným vnoučatům,
 že úzkého bratrství obnoven plod
 tu každého léta a zraje nově.
 A rod je silný a žije i bojuje rád,
 že dlouhá léta kvést bude i zrát.

*(Báseň byla publikována v „České samostatnosti“,
 č. 9, roč. I., 10. 2. 1924)*

Sklonek svého života trávil Jan Hudec převážně v Molenburku. Od jara 1939, téměř až do své smrti, přebýval „v chaloupce“ rodného statku. Svou životní pout' dokončil ve věku nedožitých 84. narozenin. Jeho přáním bylo zemřít a být pochován v Praze. V tom se mu vyhovělo a v kritickou chvíli, bohužel již v bezvědomí, byl převezen domů do Prahy. Z rodného Molenburku jej odvezla sanitka za doprovodu jeho dcery Marie Kuncové v pátek dne 26. dubna a za krátko po převozu do Prahy klidně zemřel. Bylo to v časných ranních hodinách druhého dne v sobotu 27. dubna 1940.

Pohřeb jeho se konal v pátek dne 3. května v Praze z kostela sv. Václava, za četné účasti rodinných příslušníků, příbuzných a zástupců literárního světa. Jeho tělesné pozůstatky byly uloženy na vinohradském hřbitově do rodinné hrobky.

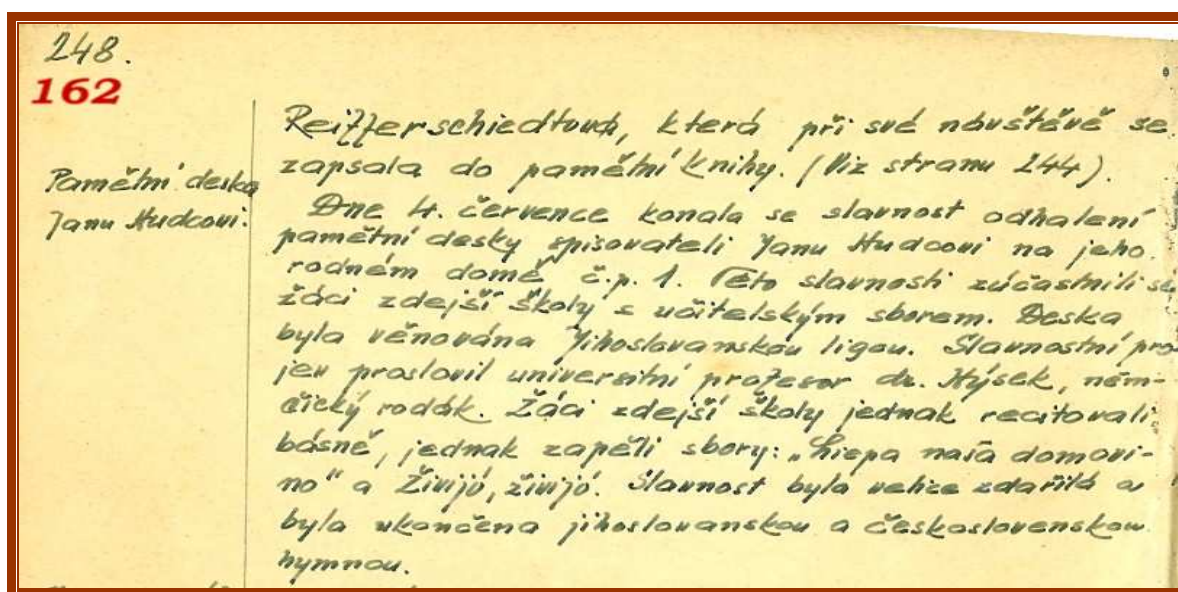
* * *

Rodný Molenburk odhalil Janu Hudcovi k jeho 80. výročí narozenin pamětní desku. Je umístěna na domu č. 1, (na bývalém statku „U Hadamů“).

Hudcův rod a jeho příbuzenstvo při odhalování pamětní desky na rodném domě v roce 1937

Záznam o slavnostním odhalení pamětní desky v obecní kronice.

Rodný dům Jana Hudce
Původní došková chalupa - podsedeč č. 1 „U Hadamů“
(kreslil nejstarší syn Jan)

Původní doškovou chalupu od základů přestavěl Janův
otec Karel Hudec

Současný stav rodného domu (bývalého statku u „Hadamů“) s pamětní deskou.

P. František Hudec na návštěvě rodiny svého bratra Jana v Molenburku. Na fotografiích ještě Janova manželka Marie a jejich nejmladší syn Vladimír se svojí rodinou

Zleva Karel Elgart Sokol, spisovatel, pod ním jeho žena, František Mareš, ředitel Vesny v Brně, Jan Hudec, pod ním jeho manželka Marie s dcerou Marií (uprostřed), provd. Kuncovou. Vpravo jeho zeť Jan Kunc, hudební skladatel a ředitel konzervatoře v Brně

Vysočany dnes (Molenburk a Housko)